

Knut Hamsun

Nr. 3 / 2003

Hamsun-nytt

"Mira er en stjerne som kommer, lyser litt og blir borte. Det er hele levnetløpet. Og menneske, her tenker jeg på dig. Av alt levende i verden er du født til næsten ingenting. Du er hverken god eller ond, du er blit til uten et tenkt mål. Du kommer fra tåken og går tilbake til tåken igjen, så hjertelig ufuldkommen er du. Og menneske, setter du dig op på en sjelden hest så er det ikke noget som gjør den hesten sjelden mer. Støtt så, dag og vei, sakte –

Fra På gjengrodde stier

Hamarøy

Redaktøren har ordet

Denne høsten har medlemmene av Hamsun-Selskapet virkelig fått satt sin tålmodighet på prøve. I hvert fall de av dere som gjerne går og venter på neste nummer av Hamsun-nytt. Årsaken til at bladet ikke kommer før nu, er sykdom i redaksjonen, men jeg håper at ordtaket "bedre sent enn aldri" kan komme til sin rett, særlig nu i disse juletider.

Når nu bladet kommer ut før jul, skyldes ikke dette minst innsats og bidrag fra Even Arntzen og Nils Magne Knutsen. Dersom noen likevel skulle savne stoff omkring hamsunske begivenheter denne høsten, beklager jeg det på det sterkeste, men p. g. a. overnevnte omstendigheter har det altså vært nødvendig å foreta en eller annen form for utvalg.

Planleggingen av neste års litteraturseminar under Hamsun-dagene på Hamarøy er i gang, og allerede nu antyder Even Arntzen et overordnet tema for dette. Dessuten tar vi med et innlegg fra Bodvar Skutvik, og understreker nok en gang at Hamsun-nytt med glede formidler bidrag fra medlemmene.

Da gjenstår det kun å ønske alle en riktig fredelig juletid og et godt nytt år, og mot slutten av året 2003 velger jeg å avslutte med følgende Hamsun-sitat:

"Mig har tiden tæret på, jeg er blit dum og avblomstret og likegyldig, nu ser jeg på en kvinde som litteratur. Det er enden. Hvad så? En ende skal alt ha."

Fra *En vandrør spiller med sordin*

Kathrine Fosshei, red.

Knut Hamsun videregående skole - kompetanseformidling, Hamarøy

---

Hamsun på Sørlandet

Det blide Sørlandet levde ettertrykkelig opp til sitt rykte under årets Hamsun-dager i Grimstad. I deilig sensommersol kunne deltakerne nyte vandringer i Hamsuns fotspor, man kunne nyte båtturer mellom de idylliske småøyene utafor byen, og man kunne få med seg det varierte og engasjerende Hamsun-programmet som arrangements-komiteen, med Ola Veigaard i spissen, hadde fått til.

Arrangementet begynte med to foredrag i et stappfullt Arendal bibliotek på fredagskvelden. Foredragsholdere var to Hamsun-veteraner, Nils M. Knutsen og Øystein Rottem, som snakket henholdsvis om "Hamsun, Nord-Norge og nordlendingene" og "Hamsun og fantasiens triumf".

Øystein Rottem

Nils M. Knutsen.

Lørdag var det enda mer overfylt i Grimstad bibliotek, i det selvsamme rom der rettssaken mot Hamsun ble ført etter krigen. Nå var det Inge Eidsvåg som sto på programmet, med et foredrag om Carl von Ossietzky og hans kamp mot Hitler-regimet, en kamp der dessverre også Knut Hamsun dukket opp som aktør. De som kjenner Eidsvåg fra radio vet at han er en glimrende foredragsholder, og hans beretning om den tragiske skjebnen til den modige pasifisten Ossietzsky gjorde et meget sterkt inntrykk. Like engasjerende, men på en ganske annen måte, var den danske skuespillerinnen Ghita Nørbys opptreden i Grimstad kino på lørdagskvelden, der hun i samtale med en dansk kollega fortalte om sitt arbeid med rollen som Marie Hamsun. Med mange kloke og velformulerte observasjoner tegnet hun et inntrengende bilde både av Marie selv og av hennes rolle ved siden av den meget krevende ektemannen.

Neste dag kunne man oppleve den samme Ghita Nørby lese Ibsens "Terje Vigen" i et naturlig amfi på en øy utafor Grimstad. Framføring av Terje Vigen, foretatt av ulike aktører, er blitt en fast tradisjon i Grimstad, og såvel Ghita Nørby som det deilige sommerværet og den både dramatiske og idylliske naturrammen gjorde dette til en helt fantastisk opplevelse.

Boklanseringer sto også på programmet: Sporhunden Lars Frode Larsen har gravd fram ukjente dikt av Hamsun og samlet dem i en bok, og Ingar Sletten Kolloen fortalte selvsagt om sin Hamsun-biografi.

Vi gratulerer Hamsun-Selskapets Grimstad-avdeling med et vel gjennomtenkt og vel gjennomført program! Det er tydelig at oppslutningen om selskapets arrangementer på Sørlandet stadig øker, og det er i høy grad de lokale entusiastenes fortjeneste.

Internasjonal Hamsun-konferanse i Tromsø

"Tid og rom i Hamsuns forfatterskap" var satt som hovedtema for den 3. internasjonale Hamsun-konferansen ved Universitetet i Tromsø 25.-27. september i år. 13 forskere fra inn og utland nærmet seg temaet fra ulike kanter og med ulike tekster som grunnlag, og de ca. 50 seminardeltakerne fikk mange beviser for at norsk og internasjonal Hamsun-forskning stadig finner nye og spennende problemstillinger å arbeide med.

Konferansens tema er identisk med rammene for et 3-årig forskningsprosjekt som nå foregår ved UiTø, med I. amanuensis Even Arntzen som faglig koordinator.

Naturlig nok var det da også Even Arntzen som var hovedansvarlig for planlegging og gjennomføring av konferansen, og som ledet den med sikker hånd.

Even Arntzen i lystig samtale med Hedvig Rasmussen fra Karlsruhe.

Konferansen ble åpnet av dekan ved Det humanistiske fakultet, professor Erik Egeberg, som jo også selv er bidragsyter til internasjonal Hamsun-forskning. Under åpninga kunne man også glede seg over skuespiller Sverre B. Syreid ved Hålogaland Teater som leste aldeles glimrende fra *Børn av Tiden* og fra *Det vilde kor*, før høstens flittigste foredragsholder, forfatteren Ingar Sletten Kolloen, med sedvanlig entusiasme holdt foredrag om sitt arbeid med biografien om Hamsun.

Det vil føre for langt å gå inn på hvert enkelt av de 13 foredragene, og det vil også være urimelig å framheve enkelte foredrag framfor de andre. Hamsun-Selskapets medlemmer vil i disse dager få gratis tilsendt seminarrapporten med 12 av de 13 foredragene, og vi anbefaler alle som ikke kunne være til stede i Tromsø, å ta for seg denne boka i juleferien, for her er det mye å lære og mye å tenke over. Ingar Sletten Kolloen ønsket ikke å la sitt foredrag trykke, derfor er det ikke med i boka.

Blant de 13 foredragene finner vi ganske mange bidrag av forskere fra Tromsø, noe som bekrefter Universitetets posisjon som sentrum for norsk og internasjonal Hamsun-forskning. De utenlandske bidragene - to fra USA, ett fra Tsjekia og ett fra Danmark - bekrefter at Hamsun-interessen fortsatt er stor over hele verden.

N.M.K.

Kramboden

Hamsun-Selskapet kan tilby sine medlemmer følgende salgsartikler:

Lydbokforlagets Hamsun-bøker	25% rabatt
Hamsun i Tromsø. 10 Foredrag fra Hamsun-konferansen i Tromsø 1995 (Ord. Pris kr 225,-)	kr 150,-
Øvrige bøker Hamsun-Selskapets Skriftserie	50% rabatt
Hamsun-Selskapets T-skjorte	kr 100,-
Plakater(60x90 cm) m/Hamsun i farger	kr 75,-
Kaffekrus m/Hamsun-dikt	kr 80,-

Porto kommer i tillegg

Flotte Hamsun-dager i Latvia

I dagene 7. – 19. oktober ble det arrangert Hamsun-dager i Latvia. Hovedarrangør for denne brede kulturmønstringen var Hamsun-stiftelsen Hamarøy, med allestedsnærværende Knut Erik Høiby som primus motor. Men også andre aktører var involvert, blant annet Hamsun-Selskapet, Universitetet i Tromsø og Knut Hamsun videregående skole på Hamarøy.

Knut Erik Høiby

Mange av de norske deltakerne, deriblant en rekke av Hamsun-Selskapets medlemmer, reiste med chartret fly direkte fra Evenes til Riga. Onsdag 8. oktober var det sightseeing i Riga, og om kvelden ble det avholdt en storslagen norsk-latvisk kulturkveld på det ytterst pittoreske Mezotne slott litt vest for Riga. Neste dag var det duket for et to-dagers litteraturseminar i universitetsbyen Valmiera, halvannen times kjøretur øst for Riga.

Fra litteraturseminaret i Valmiera. Foredragsholdere og arrangører.

Først ut var Silvestrs Gaizunas, som snakket om Hamsun og baltisk litteratur, så fulgte Ingar Sletten Kolloen opp med et engasjert foredrag om Hamsuns utvikling fra svermer til forfører. Etter lunsj var det latviske Maija Burimas tur. Burima, som forøvrig gjestet Hamsun-dagene på Hamarøy i 2002, tok for seg navnene til Hamsuns litterære skikkelser. Even Arntzen snakket så om Hamsun som tidlig modernist, før Latvias honorære konsul i Tromsø, Kåre-Bjørn Kongsnes avsluttet seminarets første dag med et velforberedt og levende foredrag om Hamsun i kunsten. Kongsnes hadde forøvrig, av sin private samling, generøst lånt ut en rekke Hamsun-portretter, samt illustrasjoner av Hamsuns verker, til en utstilling ved Høgskolen i Valmiera.

Fredag åpnet Nils Magne Knutsen ballet med et flott lysbildeforedrag om Hamsun og Nord-Norge, så var det paneldebatt mellom Knutsen, Kolloen og den latviske forfatterinnen Inga Abele. Emne: "Hva er det teksten forteller og hva er det den fortier?"

Noen av deltakerne ble nok litt skuffet over at Herbjørg Wassmo måtte melde sykdomsfravall. Men som et godt plaster på såret bør det nevnes at Nils Magne Knutsen, på usedvanlig kort varsel, sporty stilte opp og foredro med stor autoritet om Wassmos samlede forfatterskap.

I tillegg til alt dette skal også nevnes at det ble avholdt fotoutstillinger, blant annet med bilder av Bjørn Erik Olsen. Dessuten ble det vist Hamsun-filmer – en hel uke til ende i Riga!

Alt i alt, Hamsun-dagene i Latvia kan ikke betegnes som annet en suksess – som arrangørene skal ha all mulig honnør for!

E.A.

Siden sist

Kunstneren Karl Erik Harr trekker seg fra Hamsungalleriet på Tranøy (Hamarøy), og bildene vil stilles ut i Bodø før Harr tar dem med seg til Kjerringøy. Det er ti år siden bildene ble plassert på Tranøy, men Harr synes lokalet ligger noe avsides til, og dessuten har ikke bildene godt av å oppbevares der.

Omorganisering av Hamsun-Selskapets styre

Leder av styret for Hamsun-Selskapet, Alf-Einar Øien, har nylig tatt på seg vervet med å være prosjektleder for realiseringen av Hamsunsenteret på Hamarøy. Dette er et engasjement som sannsynligvis vil vare helt fram til sommeren 2005, og Øien finner oppgaven med å være styreleder i Hamsun-Selskapet uforenlig med denne mer lokalt forankrede oppgaven, og trekker seg derfor ut av styret.

Ordinært nyvalg til styret skjer som kjent ikke før under årsmøtet under Hamsundagene i august 2004, men nestleder og faglig ansvarlig Even Arntzen er blitt forespurt om å ta over som leder fram til da. Arntzen har takket ja til denne ad hoc-løsningen, på den betingelse at han får med seg tidligere styremedlem Kåre-Bjørn Kongsnes som ny nestleder og administrativt ansvarlig, noe Kongsnes har sagt seg villig til.

Litteraturseminaret 2004 – Hamsuns kvinner!

Hamsun-Selskapets leder Even Arntzen opplyser til Hamsun-nytt at forberedelsene til litteraturseminaret under Hamsundagene 2004 nå er i full gang. Det overgripende temaet denne gang skal være "Hamsuns kvinner", både i biografisk og litterær forstand.

- Jeg er overbevist om at dette er et emne som har bred appell utad, sier Arntzen. – Dessuten er det et ytterst interessant emne, på mange forskjellige måter. Arntzen legger til at han stadig vekk blir kontaktet av folk som ønsker å komme til Hamarøy for å foredra, men ennå vil han ikke røpe hvilke navn han har på blokka. - Dette er ikke for å fremstå som mystisk og hemmelighetsfull, men rett og slett fordi det ennå er en del usikre momenter rundt arrangementet.

Arntzen bedyrer at et program vil være ferdig i begynnelsen av februar, og at 2004-seminaret vil bli minst like godt som de tidligere års seminarer, med foredragsholdere fra både inn- og utland. Han opplyser dessuten at man har bestemt seg for å redusere antall foredrag fra 10 til 8 for å få mer rom til debatt.

Seminaret vil bli avviklet i dagene 4.–6. august, og Hamsun-nytt vil naturligvis komme tilbake med mer informasjon om arrangementet etter hvert.

V/ Bodvar Skutvik, Bodø

I forrige nummer gjorde jeg meg noen betraktninger om fenomenet steinskred som et tilbakevendende innslag i Knut Hamsuns bøker og nevnte episoden i etterordet til *Under Høststjernen* som eksempel. Jeg mente også at dette kunne spores til erfaringer i unge år som gjetergutt under de bratte fjell i traktene rundt barndomshjemmet.

Akkurat nå har jeg lyttet meg gjennom en lydbokutgave av *Den Siste Glæde* og spisset ørene da emnet dukket opp igjen - om ikke i samme form - også i denne boka. Hovedpersonen har som kjent tatt opphold i en torvgamme et sted langt utenfor allfarvei - i et terreng som har noe ubestemmelig hamarøysk over seg, Glimma blir nevnt. Han lider tydeligvis av akutt "menneskeforgiftning" og priser det enkle liv, mens han raljerer over tidens forskjellige tendenser. Han foretar lange dagsturer og iakttar naturens mange tegn som setter ham i stand til å orientere seg selv om tåke og usiktbart vær visker ut alle synlige holdepunkter. Det er vinter, men gammen og soveposen er tilstrekkelig, han har ikke bøker med seg, eneste tidtrøyte er pipe og tobakk; han sover når han er trett og spiser når han er sulten. Vi forstår likevel at han "skriver" og stadig forsøker å formulere dikt - barnerim fortrinnsvis. Denne tilværelsen har tydeligvis vart gjennom vinteren, men da det tar til å våres, gripes han av uro og begir seg ut på vandring - først til samefamilien som eier gammen han har bodd i, så lengere avsted til en gård som er i ferd med å bli gjort om til et feriepensjonat - også et av den nye tids tendenser han forarges over, men også fascineres av. Men før de forskjellige mennesker på gården og gjestene begynner å dominere boken foretar han en tur opp mot de dominerende "Toretindene" og her kommer han i en slags naturmystisk transe og denne sekvensen er noe av det mest gripende jeg vet om.

Den starter med følelsen av at lia - skråningen - han hviler i er levende "... en Barm, et Fang" og fortsetter så med at alt får en utvidet betydning; skydottenes bevegelse rundt fjellet, en maurstrengs ferdsel langs stien, en korp (ravn) og en ørns flukt gjennom luften. Men det var stein og -skred som var emnet her og om dette skriver han: "Saa kommer jeg til en stor Ur, Ruinen av et Skred .." og fortsetter med å beskrive uren som et samfunn med innbyggere i bevegelse som er umulig å se i den menneskelige døgnfluutilværelse, men reell i hans eksalterte tilstand. Hamsun kaller altså uren "en ruin av et skred" og vi kan regne med at han var vitne til slike foreteelser i unge år, kanskje også reflekterte over hvordan enkelte kampesteiner kan ha funnet sin plass.

På veien mellom Hamsund og Presteid - ved Hjelseng - ligger det noen slike som han nok passerte mange ganger og gjorde seg tanker om, det er jo ikke noe fjell der. Kanskje kom han allerede da på ideen om den usynlige bevegelse. Etter nevnte henrykkelse tar boken til for alvor, "Glæden" er vel ikke den letteste å tolke og er kanskje Hamsun på sitt mest misantropiske, men for meg er denne og de andre "middelalderbøkene" de mest interessante. Forfatteren har begynt å merke alderen, men er ikke helt forsonet med den og veksler mellom å kalle seg en olding og å sverme i god gammel stil. Heller ikke det erotiske makter han å forlate selv om det blir via figuren Solem i denne boken. For øvrig er lydbøker et ypperlig medium som lar en "lese" samtidig som en kan gjøre andre ting som for eksempel å kjøre bil, og Arne Thomas Olsen er en ypperlig hamsunstemme.

HAMSUNFLISA UB

Unik produkt tilbys av Hamsunflisa UB ved Knut Hamsun videregående skole.

En flis fra Knut Hamsuns barndomshjem er kombinert med et bilde av fotograf Bjørn Erik Olsen og en etsning av kunstneren Martin Due.

Motivet er Knut Hamsuns barndomshjem og opplaget er på 25 eksemplarer av hver. Overskuddet fra bedriften går til renovering av barndomshjemmet.

Pris for viste etsning av Martin Due:
kr. 1.150,- inklusiv ramme.

Bestilling til Knut Hamsun vgs, tlf. 75772350
Mer informasjon på: www.hamsun.vgs.no elevbedrifter

Siden sist

3. desember ble det avholdt et såkalt "nabomøte" i Hamarøy. Bakgrunnen for dette er at Nordland fylke har ansatt Alf-Einar Øien som prosjektleder for Hamsunsenteret, og hensikten med møtet var å informere lokalbefolkningen om arbeidet som nå har startet. – Befolkningen i Hamarøy blir "naboer" til senteret og skal leve med det på godt og vondt. Derfor er det nødvendig at vi kommer med innspill til prosessen og framtidige driftsplaner. Vi må bli samarbeidspartnere og "deleiere" i forhold til næringsutvikling, reise- og kulturliv, sier styreleder for Hamsun-stiftelsen Hamarøy, Asbjørn Hopland.

Hamsun-Selskapet ble stiftet under Hamsun-dagene på Hamarøy 1988, med det formål å arbeide for å utbre interessen for Knut Hamsuns forfatterskap.

Medlemskontingent

Enkeltmedlemmer	kr. 200,00	pr.år
Familiepar	kr. 250,00	pr.år
Institusjoner	kr. 500,00	pr.år

Styret

Leder	Even Arntzen, Tromsø
Nestleder	Kåre-Bjørn Kongsnes, Tromsø
Styremedlem	Helga Wiik, Hamarøy
Styremedlem	Ola Veigård, Grimstad
Styremedlem	Nils M. Knutsen, Tromsø
Styremedlem	Lars Frode Larsen, Oslo
Styremedlem	Gudrun Eidsvik, Trondheim

Varamedlem Henny Moan, Oslo
Varamedlem Ernst Mortensen, Alta
Varamedlem Torill Halmøy, Hamarøy
Varamedlem Erik Gjestvang, Larvik

Selskapets adresse

Postboks 31, 8298 Hamarøy - tlf. 75 76 51 01

Epost: helga.wiik@hamaroy.kommune.no

Medlemsbladet er utgitt av Hamsun-Selskapet ved hjelp av KHVS-kompetanseformidling, Hamarøy.

B-POST

PORTO BETALT
VED
INNLEVERINGA
P.P.

NORGE / NØREG

TRYKKING • KOPIERING • FARGEKOPIERING • PAKKING • UTSENDING

Medlemshefter Tidsskrifter

Hurtig og rimelig!

**BI BODØ
INDUSTRI AS**

Snekkervn. 3, Pb. 643, 8001 Bodø

Tlf. 75 54 21 50 • Fax 75 54 21 51

Hamsun-Selskapet